

**МІНІСТЕРСТВО ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ
ДНІПРОВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ВНУТРІШНІХ СПРАВ
НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ ПРАВА ТА ІННОВАЦІЙНОЇ ОСВІТИ**

Кафедра теорії держави та права

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

СУДОВА РИТОРИКА

Назва освітньо-професійної програми	Право
Рівень вищої освіти	перший (бакалаврський)
Галузь знань	Право
Спеціальність	081 Право
Вид навчальної дисципліни	вибіркова
Мова викладання	українська
Рік навчання	другий (денна, заочна)

ЗАТВЕРДЖЕНО

Науково-методичною радою
Дніпровського державного
університету внутрішніх справ
Протокол від 11.07.2025 № 11

СХВАЛЕНО

Вченою радою Навчально-
наукового інституту права та
інноваційної освіти
Протокол від 19.06.2025 № 11

ПОГОДЖЕНО

Гарант освітньої програми «Право»

Ольга ЧЕПІК-ТРЕГУБЕНКО

(підпис)

Розглянуто на засіданні кафедри теорії держави та права Навчально-наукового інституту права та інноваційної освіти протокол від 12.06.2025 № 20

Судова риторика. Робоча програма навчальної дисципліни. Дніпро: Дніпровський державний університет внутрішніх справ, 2025 рік. 16 с.

РОЗРОБНИКИ:

1. доцент кафедри теорії держави та права Дніпровського державного університету внутрішніх справ, кандидат юридичних наук, доцент Журавльова Тетяна Василівна;
2. старший викладач кафедри теорії держави та права Дніпровського державного університету внутрішніх справ, Чернобук Валентина Віталіївна.

РЕЦЕНЗЕНТИ:

1. перший проректор Дніпровського гуманітарного університету, кандидат юридичних наук, доцент Алфьорова Тетяна Миколаївна;
2. суддя Запорізького окружного адміністративного суду, доктор юридичних наук, доцент Прасов Олександр Олександрович.

**Лист оновлення та перезатвердження
робочої програми навчальної дисципліни
(додаток 1 до Робочої програми навчальної дисципліни)**

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ:

Найменування показників	Характеристика навчальної дисципліни	
	денна форма здобуття вищої освіти	заочна форма здобуття вищої освіти
Кількість кредитів ЄКТС	3	3
Загальна кількість годин:	90	90
Рік підготовки:	2	2
Семестр:	4	4
Лекції	16	10
Семінарські	14	6
Практичні	-	-
Самостійна/індивідуальна робота	60	74
Індивідуальні завдання (курсова робота):	-	-
Підсумковий семестровий контроль:	залік	залік

2. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ:

Метою вивчення навчальної дисципліни «Судова риторика» є набуття здобувачами вищої освіти уявлення про судову риторичку, отримання знання про основні принципи (стандарти) професійної етики під час судового засідання, а також вироблення, та розвинення поведінкових навичок для дотримання етичних правил як під час здійснення правосуддя.

Очікувані результати навчання:

розвинення поведінкових навичок для дотримання етичних правил як під час здійснення правосуддя;

набуття здобувачами вищої освіти уявлення про судову риторичку, отримання знання про основні принципи (стандарти) професійної етики під час судового засідання.

Вивчення дисципліни забезпечує формування компетентностей за освітньою програмою:

Інтегральна компетентність – здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі у галузі правничої діяльності.

Загальні компетентності:

ЗК1 – Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК2 – Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК3 – Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

ЗК4 - Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

Спеціальні компетентності:

СК1 – Здатність застосовувати знання з основ теорії міжнародного права прав людини, знання і розуміння структури правничої професії та її ролі у суспільстві.

СК2 – Здатність аналізувати ретроспективи розвитку правових явищ та процесів у контексті їх впливу на сучасну правову систему.

СК13 – Здатність до критичного та системного аналізу правових явищ.

Пререквізити: «Історія міжнародного права», «Конституційне право», «Міжнародне право», «Теорія держави і права», «Соціально-політичні студії».

Постреквізити: «Правове регулювання трудових відносин зі співробітниками дипломатичних установ», «Соціологія права».

Здобувачі вищої освіти повинні продемонструвати такі **результати навчання**

РН1 – Визначати переконливість аргументів у процесі оцінки заделегідь невідомих умов та обставин.

РН9 – Самостійно визначати ті обставини, у з'ясуванні яких потрібна допомога, і діяти відповідно до отриманих рекомендацій.

3. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ:

ТЕМА 1. СУДОВА РИТОРИКА. ПОНЯТТЯ ТА ОСОБЛИВОСТІ

Риторика як наука та навчальна дисципліна. Мета та завдання курсу. Значення терміну «риторика». Риторика і поетика. Етос. Топос. Пафос. Основні поняття класичної риторики. Основні розділи класичної риторики. Закони риторики. Концептуальний закон. Закон моделювання аудиторії. Стратегічний закон. Тактичний закон. Мовленнєвий закон. Закон ефективної комунікації. Системно-аналітичний закон. Місце риторики як інтегральної навчальної дисципліни у колі інших наук про людину. Види риторики та сфери їх застосування. Судова риторика. Академічна риторика. Жанри академічної риторики. Наукова доповідь, наукове повідомлення, наукова лекція, науково-популярна (публічна) лекція, реферат, виступ, бесіда. Політична риторика. Військова риторика, ангажованість оратора, політична промова, політична доповідь, політичний виступ, політична інформація, політичний огляд, політична бесіда. Церковна риторика (гомілетика). Катехізація, проповідь: проповідь-розповідь, проповідь-слово, проповідьповчання, бесіда-тлумачення. Суспільно-побутова риторика. Епідейктичне (урочисте) красномовство, ювілейна промова, привітальне слово, застільне слово (тост), поминальне слово. Невербальна риторика як система знаків. Поняття конфронтаційної риторики. Поняття, передумови виникнення та види

конфліктів. Еристика: витoki та еволюція. Пояснення понять «суперечка», «полеміка», «дебати», «дискусія».

ТЕМА 2. ЕТИКА В СУДОВОМУ ЗАСІДАННІ

Поняття судової етики. Етичні норми полеміки. Поняття та роз'яснення етичних основ судочинства. Розвиток та закріплення міжнародних принципів (стандартів) суддівської етики. Полеміка, дискусія, диспут, діалог: спільне і відмінне. Природа полеміки.

ТЕМА 3. ПРИНЦИПИ ТА ЗАСОБИ ПОЛЕМІКИ. ЗМАГАЛЬНІСТЬ СТОРІН. ОФІЦІЙНЕ З'ЯСУВАННЯ ОБСТАВИН ПО СПРАВІ

Полеміка як форма риторики: функції, принципи, прийоми. Характеристика запитань і відповідей у полеміці. Види полемічних «хитрощів» та шляхи їх нейтралізації. Змагальність сторін. Міжнародні стандарти принципу змагальності судового процесу. Офіційне з'ясування обставин по справі. Засоби переконання в суперечці. Види еристики: дискусія (суперечка, спрямована на з'ясування різних точок зору, пошук і досягнення певного ступеня згоди між учасниками, спільного рішення), диспут (суперечка, спрямована на дослідження, зіставлення й оцінку суперечливих суджень для досягнення єдиної думки, спільного рішення), полеміка (суперечка, спрямована на захист і утвердження лише власної точки зору, на перемогу над супротивником), дебати (суперечка, спрямована на обмін думками з певних питань). Полеміка, дискусія, диспут, діалог: спільне і відмінне. Природа полеміки. Полемічні елементи в монологічній і діалогічній формах виступу. Функції полеміки. Майстерність ведення суперечки. Етика суперечок. Основні принципи ведення різного роду суперечок, умови їх застосування. Функції суперечок: викриття позицій супротивника, сприяння встановленню істини, формування наукового світогляду, звільнення від помилкових поглядів, викриття протиріч. Загальні правила ведення полеміки.

ТЕМА 4. СУДОВИЙ ДОПИТ. ДОПИТ СВІДКІВ У СУДОВОМУ ЗАСІДАННІ

Основні принципи судового розгляду. Види судового допиту. Допит свідків, послідовність допиту свідків. Допит потерпілого. Допит експерта.

ТЕМА 5. СУДОВА ПРОМОВА. ВИСТУП У ПІДГОТОВЧОМУ СУДОВОМУ ЗАСІДАННІ

Вступна промова. Зміст вступної промови. Цілі ефективною вступної промови. Про початок промови. Коротке відтворення справи. Тривалість вступної промови. Тактичні завдання вступної промови. Поняття судового мовлення. Мовна комунікація у формі запитань-відповідей. Класифікація запитань. Запитання-відповіді у процесі судочинства. Комунікативні стратегії в професійному спілкуванні юристів. Діловий етикет (етикетні форми звертання, вітання, знайомства, прощання та ін.). Комунікативні норми, особливості їх реалізації. Поняття і складники ефективною комунікації.

Постулати ввічливості. Взаємодія постулатів кооперації та ввічливості в комунікативній діяльності юриста. Урахування соціальних характеристик учасників мовленнєвої ситуації як запорука ефективного спілкування. Протиставлення свій – чужий як бар'єр у спілкуванні юриста з громадянами. Подолання цього бар'єра. Конфлікт у діловому спілкуванні. Маніпулювання у спілкуванні. Причини маніпулювання. Засоби маніпулювання. Типи маніпуляторів (активний маніпулятор, пасивний маніпулятор, маніпулятор-суперник, індиферентний маніпулятор). Риторичні особливості судової етики. Моральні принципи і цінності судового оратора.

ТЕМА 6. ВИСТУП У СУДОВОМУ ЗАСІДАННІ ПІД ЧАС РОЗГЛЯДУ СПРАВИ ПО СУТІ

Як виступати і як правильно поводити себе в суді. Хто може стати учасником судового процесу. Як правильно поводитися в суді і як себе вести не можна. Що в суді категорично заборонено робити. Чому не можна зловживати процесуальними правами. Що, коли і як говорити в суді. План судової промови. Як зробити промову ефектною. Поняття та предмет судової промови. Засади судової промови. Функції судової промови. Види судових промов. Репліки. Підготовка судової промови. Збирання матеріалів. Аналіз матеріалів. Систематизація та письмова підготовка промови. Мовно-мовленнєві аспекти судової промови. Характеристика судової аудиторії. Спілкування із судовою аудиторією. Словесна наочність.

ТЕМА 7. СУДОВІ ДЕБАТИ

Поняття судових дебатів. Функції судових дебатів. Зміст і структура судових дебатів. Судовий процес. Судова полеміка. Вимоги до ведення судових дебатів. Поняття судових дебатів. Функції судових дебатів. Зміст і структура судових дебатів. Судовий процес з точки зору риторики. Комунікативні аспекти судових дебатів. Етапи підготовки оратора до виступів у судових дебатах: досудовий; під час судового слідства; кінцевий (завершальний). Досудовий етап судових дебатів: усебічне вивчення оратором матеріалів справи; відбір «надійних фактів», пошук суперечностей у фактах; поглиблене вивчення чинного законодавства, юридичної літератури, юридичної практики, проведення консультацій; визначення оратором стратегії й тактики обвинувачення або захисту; планування структури промови, складання плану, написання тез або повного тексту промови. Під час судового слідства: дослідження доказів, зібраних на попередньому слідстві; фіксація та уточнення показань свідків, потерпілих, підсудного, уточнення тверджень та внесення коректив. Кінцевий (завершальний): продумування змісту й структури промови з урахуванням результатів судового слідства; формулювання основних тверджень і висновків. Техніка судових дебатів. Культура й етика судових дебатів. Судовий процес як «словесне змагання захисту й обвинувачення» (П. Пороховщикова). Особливості полеміки. Судові дебати у кримінальних справах. Судові дебати в цивільних справах.

4. СТРУКТУРА ВИВЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ДЕННА ФОРМА НАВЧАННЯ

Теми та план лекційних занять

Назва теми лекційного заняття	План лекційного заняття	Кількість годин
Тема № 1. Судова риторика	1. Поняття судової риторики. 2. Виникнення й еволюція судової риторики. 3. Видатні судові риторичари.	2
Тема № 2. Судове мовлення, як процес	1. Професійна етика як самостійна галузь етичної науки. Види професійної етики та їх гуманістична спрямованість. 2. Сутність юридичної етики. Особливості професії юриста. 3. Структура, види та джерела професійної етики юриста. 4. Судова етика. Етичні норми полеміки. 5. Етичні основи судочинства. 6. Розвиток та закріплення міжнародних принципів (стандартів) суддівської етики.	4
Тема 3. Принципи та засоби полеміки. Судова етика	1. Полемічні прийоми. 2. Принципи і засоби ведення полеміки. 3. Змагальність сторін. Міжнародні стандарти принципу змагальності судового процесу. 4. Офіційне з'ясування обставин по справі.	2
Тема 4. Судовий допит	1. Основні принципи судового розгляду. 2. Види судового допиту. 3. Допит свідків. 4. Допит потерпілого. 5. Допит експерта.	2
Тема 5. Судові дебати	1. Вступна промова. 2. Зміст вступної промови. 3. Цілі ефективної вступної промови. 4. Про початок промови. Коротке відтворення справи. 5. Тривалість вступної промови. Тактичні завдання вступної промови.	2
Тема 6. Судова промова. Промова державного обвинувача	1. Виступ і як правильно поводити себе в суді. 2. Учасники судового процесу. 3. Поводження в суді. 4. Зловживання процесуальними правами. 5. План судової промови.	2
Тема 7. Захисна промова	1. Судовий процес. 2. Судова полеміка. 3. Функції, зміст і структура судових дебатів. 4. Вимоги до ведення судових дебатів	2

Теми семінарських занять

Назва теми семінарського або практичного заняття	Кількість годин
Семінарське заняття. Тема 1. Судова риторика	2
Семінарське заняття. Тема 2. Судове мовлення, як процес	4
Семінарське заняття. Тема 3. Принципи та засоби полеміки. Судова етика.	2
Семінарське заняття. Тема 4. Судовий допит	4
Семінарське заняття. Тема 5. Судові дебати.	2

Теми для самостійної роботи

Назва теми семінарського або практичного заняття	Кількість годин
Тема 1. Судова риторика.	8
Тема 2. Судове мовлення, як процес	10
Тема 3. Принципи та засоби полеміки. Судова етика.	8
Тема 4. Судовий допит	8
Тема 5. Судові дебати.	8
Тема 6. Судова промова. Промова державного обвинувача.	10
Тема 7. Захисна промова.	8

5. ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ ТА ЗАВДАНЬ, ЩО ВІНОСЯТЬСЯ НА ПІДСУМКОВИЙ КОНТРОЛЬ

1. Етапи та структура підготовки судової промови.
2. В яких випадках прокурор має право порушити клопотання перед судом про винесення окремої ухвали?
3. З яких етапів складається підготовка судової промови?
4. В яких справах бажана заключна частина судової промови.
5. Закони будови промови в залі суду. Види судових промов.
6. Законодавчі та правові засади здійснення промов у суді.
7. Проаналізуйте розвиток правничих засад та традицій судового ораторського мистецтва кінця 18-19 століть.
8. Визначте, яких основних правил повинні дотримуватись під час судових дебатів прокурор і адвокат.
9. Проаналізуйте технічні рекомендації щодо складання тез судової промови.
10. Визначте в чому полягає специфіка розвитку ораторського мистецтва та риторики в епоху Відродження.
11. Чим визнається зміст захисної промови?
12. Проаналізуйте як слід починати і закінчувати виступ?
13. Визначте в чому полягає специфіка розвитку ораторського мистецтва в епоху античності?
14. Коли і для чого прокурор може взяти слово для репліки?
15. Проаналізуйте, які переваги дають тези судової промови ритору?
16. Визначте в чому полягає специфіка розвитку ораторського мистецтва та риторики в епоху середніх віків?
17. Коли настає завершальний етап у підготовці судової промови?

18. Риторика та ораторське мистецтво стародавнього світу.
19. Визначте у чому полягає специфіка судової риторики після судової реформи 1864 р.?
20. Коли рекомендується об'єднувати виклад фабули справи з аналізом і оцінкою доказів?
21. Розвиток риторики на території східних слов'ян.
22. Коли слід приступати до систематизації матеріалів судової промови.
23. Роль Сократа, Платона, Аристотеля в усвідомленні риторики.
24. Роль Цицерона в становленні та розвитку давньоримського ораторського мистецтва.
25. Визначте, що зумовило відродження риторики в 20 ст.
26. Місце риторики в культурно-освітніх системах європейських країн в епоху Ренесансу.
27. Специфіка ораторського мистецтва в 30-40-их роках та 50-60-х роках 20 ст. Нюрнберзький процес.
28. Визначте, що таке розгорнутий і згорнутий висновок?
29. На що повинен указати прокурор в обвинувальній промові, обґрунтовуючи пропозиції про цивільний позов?
30. Специфіка репліки під час судового процесу.
31. Визначте як можна робити виклад фабули кримінальної справи?
32. На які запитання повинен дати відповідь прокурор, аналізуючи причини та умови, що сприяли вчиненню злочину?
33. Судова промова громадського обвинувача, громадського захисника (приклад).
34. Визначте, які переваги ритору дають тези судової промови?
35. Навіщо прокурору обґрунтовувати кваліфікацію злочину?
36. Судова промова (визначення, предмет, метод).
37. Судове красномовство в Росії та Україні в 19 ст.
38. Навіщо перевіряти факти з точки зору протилежної сторони?
39. Судові промови цивільного позивача і цивільного позивача.
40. Виникнення риторики в Давній Греції. Логографи і софісти.
41. Від чого залежить обсяг письмової підготовки промови судовим ритором?
42. Навіщо прокурору робити детальний аналіз даних про особу підсудного?
43. В чому полягає досудова підготовка прокурора в судових дебатах?
44. Відродження риторики в 2-й половині 20 ст. (Умови, причини відродження).
45. У чому полягає специфіка ораторського мистецтва з точки зору софістів?
46. Відродження та перспективи суду присяжних в Україні.
47. Чим відрізняється зміст репліки від основної судової промови?
48. У якій послідовності рекомендується робити аналіз доказів?
49. Внесок в розвиток судового красномовства та риторики О. Ф. Мерзлякова, М. М. Сперанського, М. Ф. Кошанського, А. Галича.
50. Обґрунтуйте, у яких випадках захисник просить відмовити у цивільному позові, а в яких – залишити цивільний позов без розгляду?
51. У якій формі прокурор повинен звертатись до суду, пропонуючи ту чи іншу міру покарання?

52. Характеристика розвитку риторики в Україні і 17-18 ст.
53. Дати оцінку внеску в розвиток судового красномовства та риторики Феофана Прокоповича.
54. Що вимагається від судового ратора при обґрунтуванні кваліфікації злочину?
55. Охарактеризуйте найбільш визначні пам'ятки дидактичної літератури Київської Русі та їхню роль у становленні красномовства.
56. Охарактеризуйте роль християнства у формуванні культури європейського типу в Україні-Русі. Якою тут була роль Візантії?
57. Чи допустима альтернатива в судовій промові?
58. Підготовка судових промов.
59. Доказування та їх структура. Визначення, вимоги та основні критерії диференціації.
60. Проаналізуйте, які переваги дають тези судової промови ратору?

6. КРИТЕРІЇ ТА ЗАСОБИ ОЦІНЮВАННЯ УСПІШНОСТІ НАВЧАННЯ

Для навчальної дисципліни «Судова риторика» засобами діагностики знань (успішності навчання) виступають: залік, стандартизовані тести, реферати, есе, презентації результатів виконаних завдань та досліджень, студентські презентації та виступи на наукових заходах.

Підсумковий семестровий контроль успішності проводиться у формі заліку з відповідної освітньої компоненти або його окремої завершеної частини в обсязі навчального матеріалу, визначеного робочою навчальною програмою, і у строки, встановлені навчальним планом та розкладом.

Підсумковий семестровий контроль буде сформовано з 30-ти білетів за єдиним принципом: кожен білет містить теоретичну та практичну частини. Теоретична частина містить два питання; практична частина – одне практичне завдання (задача). Максимальний час для підготовки до екзамену дається – 30 хвилин. Кожне питання викладачем оцінюється окремо. Максимальна кількість балів за підсумковий контроль не більше 50 балів.

У разі настання обставин непереборної сили (форсмажорних обставин) контрольні заходи можуть проводитися з використанням технологій дистанційного навчання. Системою буде обрано по 50 тестових питань з дисципліни, кожне з яких оцінено у 1 бал. Відведений час для проходження тесту – 100 хвилин. Максимально можливий результат особи, яка складає підсумковий семестровий контроль за відповіді на тестові запитання може скласти 50 балів. Відповідь на кожне з запитань оцінюється в 0 або 1 тестових балів: якщо вказано правильну відповідь – 1 бал; неправильну відповідь – 0 балів.

При оголошенні сигналу «Повітряна тривога» здобувачі вищої освіти залишають роботи в аудиторії та проходять у сховище до сигналу «Відбій повітряної тривоги». Час «Повітряної тривоги» не враховується у загальний термін підсумкового контролю.

ДЛЯ ДЕННОЇ ФОРМИ НАВЧАННЯ		
Поточний контроль (ПК)		Підсумковий контроль
Аудиторна робота	Самостійна робота/ Індивідуальна робота	Залік (З) / ЕКЗАМЕН (Е)
≤ 40	≤ 10	
≤ 50		≤ 50
Підсумкова оцінка у випадку заліку (П) = ПК + З ≤ 100		
Підсумкова оцінка у випадку складання екзамену (П) = ПК + Е ≤ 100		

ДЛЯ ЗАОЧНОЇ ФОРМИ НАВЧАННЯ		
Поточний контроль (ПК)		Підсумковий контроль
Аудиторна робота	Самостійна робота/ Індивідуальна робота	Залік (З) / ЕКЗАМЕН (Е)
≤ 20	≤ 30	
≤ 50		≤ 50
Підсумкова оцінка у випадку заліку (П) = ПК + З ≤ 100		
Підсумкова оцінка у випадку складання екзамену (П) = ПК + Е ≤ 100		

**Критерії оцінювання аудиторної роботи здобувачів вищої освіти
(денна та заочна форми навчання)**

БАЛІ	ПОЯСНЕННЯ
5	Високий рівень компетентностей. Питання, винесені на розгляд, засвоєні у повному обсязі; на високому рівні сформовані необхідні практичні навички та вміння; всі навчальні завдання, передбачені планом заняття, виконані в повному обсязі. Під час заняття продемонстрована стабільна активність та ініціативність. Відповіді на теоретичні питання, розв'язання практичних завдань, висловлення власної думки стосовно дискусійних питань ґрунтується на глибокому знанні чинного законодавства, теорії та правозастосовної практики.
4	Невисокий рівень компетентностей. Питання, винесені на розгляд, засвоєні у повному обсязі; в основному сформовані необхідні практичні навички та вміння; всі передбачені планом заняття навчальні завдання виконані в повному обсязі з неістотними неточностями. Під час заняття продемонстрована ініціативність. Відповіді на питання, розв'язання практичних завдань, висловлення власної думки стосовно дискусійних питань переважно ґрунтується на знанні чинного законодавства, теорії та правозастосовної практики.
3	Достатній рівень компетентностей. Питання, винесені на розгляд, у цілому засвоєні; практичні навички та вміння мають поверхневий характер, потребують подальшого напрацювання та закріплення; навчальні завдання, передбачені планом заняття, виконані, деякі види завдань виконані з помилками.
2	Недостатній рівень компетентностей. Питання, винесені на розгляд, засвоєні частково, прогалини у знаннях не носять істотного характеру; практичні навички та вміння сформовані недостатньо; більшість навчальних завдань виконано, деякі з виконаних завдань містять істотні помилки, які потребують подальшого усунення.

1	Мінімальний рівень компетентностей. Здобувач не готовий до заняття, не знає більшої частини програмного матеріалу, з труднощами виконує завдання, невпевнено відтворює терміни і поняття, що розглядалися під час заняття, допускає змістовні помилки, не володіє відповідними вміннями і навичками, необхідними для розв'язання професійних завдань.
0	Незадовільний рівень компетентностей. Здобувач вищої освіти відсутній на занятті.

Критерії оцінювання самостійної роботи (денна форма навчання)

Максимум 10 балів	
Підготовка словника юридичних термінів з тем курсу	до 4 балів
Підготовка презентації з навчальної теми чи з окремого питання	до 10 балів
Виконання індивідуальних творчих завдань (за погодженням з викладачем та відповідно до програми курсу)	до 10 балів
Підготовка та розробка схем та таблиць	5-8 балів
Підготовка тез наукових доповідей, статей та участь у конференціях, круглих столах	до 10 балів

Критерії оцінювання самостійної роботи (заочна форма навчання)

Максимум 30 балів	
Підготовка словника юридичних термінів з тем курсу	до 8 балів
Підготовка презентації з навчальної теми чи з окремого питання	до 15 балів
Виконання індивідуальних творчих завдань (за погодженням з викладачем та відповідно до програми курсу)	до 10 балів
Підготовка та розробка схем та таблиць	15 балів
Підготовка тез наукових доповідей, статей та участь у конференціях, круглих столах	до 30 балів

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Оцінка в балах	Оцінка за національною шкалою		Оцінка за шкалою ECTS	
	Залік	Екзамен/ диференційований залік	Оцінка	Пояснення
90-100	зараховано	Відмінно	А	«Відмінно» - теоретичний зміст курсу засвоєний у повному обсязі; сформовані необхідні практичні навички роботи із засвоєним матеріалом; всі навчальні завдання, передбачені РПНД, виконані в повному обсязі.
83-89		Добре	В	«Дуже добре» - теоретичний зміст курсу засвоєний в повному обсязі; в основному

				сформовані необхідні практичні навички роботи із засвоєним матеріалом; всі навчальні завдання, передбачені РПНД, виконані, якість виконання більшості з них оцінена кількістю балів, близько до максимальної.
75-82			С	«Добре» - теоретичний зміст курсу засвоєний цілком; в основному сформовані практичні навички роботи із засвоєним матеріалом; всі навчальні завдання, передбачені РПНД, виконані, якість виконання жодного з них не оцінена мінімальною кількістю балів, деякі види завдань виконані з помилками.
68-74		Задовільно	D	«Задовільно» - теоретичний зміст курсу засвоєний не повністю; але прогалини не носять істотного характеру; в основному сформовані необхідні практичні навички роботи із засвоєним матеріалом; більшість передбачених РПНД навчальних завдань виконано, деякі з виконаних завдань містять помилки.
60-67			E	«Достатньо» - теоретичний зміст курсу засвоєний частково; не сформовано деякі практичні навички роботи; частина передбачених РПНД навчальних завдань не виконані або якість виконання деяких з них оцінено числом балів, близьким до мінімального.
35-59		Не задовільно	FX	«Умовно незадовільно» - теоретичний зміст курсу засвоєний частково; не сформовані необхідні практичні навички роботи; більшість навчальних завдань не виконано або якість їх виконання оцінено кількістю балів, близько до мінімальної; при додатковій самостійній роботі над матеріалом курсу можливе підвищення якості виконання навчальних завдань (з можливістю повторного складання).
1-34	не зараховано		F	«Безумовно незадовільно» - теоретичний зміст курсу не засвоєний; не сформовані необхідні практичні навички роботи; всі виконані навчальні завдання містять грубі помилки або не виконані взагалі; додаткова самостійна робота над матеріалом курсу не призведе до значного підвищення якості виконання навчальних завдань.

7. ІНСТРУМЕНТИ, ОБЛАДНАННЯ ТА ПРОГРАМНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ, ВИКОРИСТАННЯ ЯКИХ ПЕРЕДБАЧЕНО НАВЧАЛЬНОЮ ДИСЦИПЛІНОЮ

Інформаційне та методичне забезпечення навчальної дисципліни:
схеми та таблиці, презентації, відео, аудіо програвач, крейдово-магнітна дошка, проектор.

8.ІНФОРМАЦІЙНЕ ТА МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Основні нормативні акти:

1. Конституція України. Офіційний вебпортал парламенту України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр>.
2. Загальна декларація прав людини від 10 грудня 1948 року. *Офіційний вісник України*. 2008. № 93.
3. Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод від 4 листопада 1950 року. *Офіційний вісник України*. 1998. № 13.
4. Міжнародний пакт про громадянські і політичні права від 19 жовтня 1973 р. *Відомості Верховної Ради України*. 1973 .
5. Міжнародний пакт про соціальні, економічні і культурні права. від 19 жовтня 1973 р. *Відомості Верховної Ради України* 1973 .
6. Конвенція Організації Об'єднаних Націй проти корупції (укр/рос). Офіційний вебпортал парламенту України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_c16#Text.
7. Кримінальний кодекс України. Офіційний вебпортал парламенту України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14>.
8. Кодекс України про адміністративні правопорушення (статті 1 - 212-24). Офіційний вебпортал парламенту України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/80731-10>.
9. Про прокуратуру. Офіційний вебпортал парламенту України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1697-18#Text>.
10. Про Національну поліцію. Офіційний вебпортал парламенту України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/580-19#Text>.

Навчальні посібники, інші дидактичні та методичні матеріали:

1. Судова Т. Л., Ширшикова М. С. LIFELONG LEARNING: OPPORTUNITIES AND CHALLENGES. *Medicine and health care organization*. 2022. No. 3. P. 69–82. URL: <https://doi.org/10.56871/4268.2022.28.50.009>.
2. Tarnashynska L. Риторика мовчання як стратегія виклику. *Miscellanea Posttotalitaria Wratislaviensia*. 2022. Т. 9. С. 103–121. URL: <https://doi.org/10.19195/2353-8546.9.7>.
3. Бауліна Т. Цифрова риторика: специфіка та перспективи. *Human Studies a collection of scientific articles Series of «Philosophy»*. 2022. № 44. С. 43–59. URL: <https://doi.org/10.24919/2522-4700.44.3>.
4. Tarnashynska L. Риторика мовчання як стратегія виклику. *Miscellanea Posttotalitaria Wratislaviensia*. 2022. Т. 9. С. 103–121. URL: <https://doi.org/10.19195/2353-8546.9.7>.

Монографії та інші наукові видання:

1. Василевська Т. Е. Етика державних службовців і запобігання конфлікту інтересів : навч.- метод. матеріали. Національна академія державного управління при Президентові України. URL:

http://academy.gov.ua/NMKD/library_nadu/Navch_Posybniky/9fc4fff6-cce5-4afd-bf70-2e3854c59ab4.pdf.

2. Василевська Т. Е., Саламатов В. О., Марушевський Г. Б. Етика державного управління : підручник. URL: <https://ktru.kpi.ua/wp-content/uploads/2014/02/Etika-derzhavnogo-sluzhbovtsya.pdf>.

**Завідувач кафедри
теорії держави та права**

Ольга КУЛІНІЧ

